

REDACTIUNEA, Cluj, Cluj, Cluj
Administratiunea si Tipografia
Brazov, piata mare, nr. 3 Oct
TELEFON la redactie
Scrierile pentru
principiile C.
Manuscrisuri
si
aceasta
Inscrip
mătoarsă
MUNTURI:
Dukas Nachi.
Gardel & Emorio Lon
Nacht, Anton Orpelik.
Budapasta la A. V. Golber
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le
opold (VII) Krssebet-körut
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarifa si invo
ială. — BROLAME pe pagina
8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXII

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare in fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-rii de Duminea 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-rii de Duminea 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi
cile postale din țara și dir
afară și la d-nii colectorilor.
Abonamentul pentru Brașov:
* Administratiunea, Piata mare
târgul Inului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un exem
plar 10 bani. — Atât abona
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 210.

Brașov, Miercuri 30 Septembrie (13 Octombrie)

1909.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Cu 1 Octombrie st. v. 1909

se deschide nou abonament pe cuartul patru
al anului, la care invităm pe toți amicii
și sprijinitorii foaiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24
coroane, pe șase luni 12 coroane, pe trei luni
6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe un
an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei
luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

ADMINISTRAȚIUNEA

O publicație jubilară.

— *Metropolitul Andreiu Șaguna. Monografie
istorică, de Dr. Ioan Lupăș. Sibiu, 1909, 8-av
more, 400 pp. —*

La popoarele cu cultură superioară, cari pe lângă descoperirea tainelor naturii, râvnesc a stabili și adevărurile istorice, există scrise literaturi întregi asupra cutărui eveniment sau personaj istoric. Se scot la iveală din praful arhivelor și al bibliotecilor tot felul de documente, chiar și corespondențe private, și pe baza lor se construiește trecutul, cât se poate de real și aproape de adevăr. La eroii trecutului, fie eroi ai spadei sau eroi ai minții, se scrutează și intimitățile vieții familiare și private, cari aruncă o vie lumină asupra caracterului lor.

Voiu cita un singur exemplu, pe Napoleon I. Operele, cari se ocupă cu acest om fenomenal, fac o vastă literatură. Și tot mai apar studii, cari desvălesc părți nouă, necunoscute din viața lui. Am cetit de curând un studiu, în care se rezolvă întrebarea: *De câte ori a răs Napoleon în public?* Pe baze de documente și însemnări contemporane, autorul, al cărui nume îmi scapă, arată, că Napoleon n'a răs în public decât de trei ori în viața lui. Iată o notă caracteristică a lui Napoleon, ținută serioasă, confirmată.

La noi puțin s'a făcut până acum și pe terenul istoric. Frații noștri din România au desgroat multe izvoare istorice și în jurul unor figuri mari ale trecutului țării române s'a format o literatură oarecare, care sporște. Dar la noi în Ardeal și mai puțin. Avem evenimente mari, cari abia se amintesc, prin manualele de școală. Așa e d. e. prima răscoală țărănească din Ardeal dela 1437, sub Sigismund, la care rolul principal l-au avut Românii. În timpurile noastre democratice am trage foloase reale din amănuntele și urmărirea scopului acelei răsmerițe.

Unde sunt apoi documentele și studiile asupra vechii noastre organizații politice, cu cneziatele?

Dar sunt puțin studiate și evenimentele mai apropiate de noi, d. e.

răscoala lui Horia. Nici acum nu știm între altele, că în ce relații au stat capii răscoalei cu societățile revoluționare secrete, ce existau în jumătatea a doua a secl. al 18-lea în Ardeal, Bănat și chiar în Viena, cari de fapt au dat ajutoare bănești lui Horia. Ele au fost descoperite la 1785 și în localul societății din Viena s'au găsit busturile lui Horia, Cloșca și Crișan, în casa unui neguțator român de vite...*)

Puține studii s-au făcut cu privire la rolul și făptuirile arhierilor Blajului ș. a.

Cu viața lui Șaguna s-ar părea că stăm ceva mai bine. Aceasta însă e numai la aparență. În jurul persoanei lui Șaguna s-a format o mică literatură, dar din studiile apărute, abia sunt de valoare vreo două (Scrierile episcopului Popea și broșura lui Slavici ca apreciere.)

Din pricina aceasta trebuie să ne bucurăm de apariția studiului d-lui Dr. Ioan Lupăș asupra lui Șaguna, compus la însărcinarea consistorului din Sibiu, în anul acesta iubilare al nașterii lui Șaguna.

Cartea d-lui Lupăș are o deosebită valoare prin faptul, că e alcătuită după cercetări îndelungate și pe baze de izvoare nouă, neintrebuințate încă. Astfel ea nu este, ca multe alte studii și „disertații“, o repetiție a fapturilor acestui mare arhieru, ci ne deschide orizonturi nouă din viața lui Șaguna și din luptele și străduințele contemporane.

Acesta e un merit al monografiei. Altul e obiectivitatea ei. D-l Lupăș — cum spune însuși în prefața scrisă în temnița de stat a Seghedinului — s-a ferit în aprecierile sale de extremele „în cari s-au isbit cei-ce au scris până acum despre Șaguna, preaslăvindul unii, defăimându-l ceilalți, mai mult de cum s-ar fi cuvenit...“

Pe aceasta cale d-l Lupăș urmărește pas de pas întreaga viață a lui Șaguna, din leagăn și până în mormânt, insistând în capitole separate cu deosebire asupra activității febrile, și asupra rolului, ce l-a avut marele bărbat pe toate terenurile vieții publice românești, cum și asupra plămuirilor lui în un pătrar de secol, cât a cărmuit destinele bisericii ortodoxe române din Ardeal.

Astfel îl vedem pe Șaguna la Sârbi, în demnități înalte bisericesti și ocupat cu studii serioase, ne apare ca vicar general în Ardeal (1847), apucând cu energie frânele guvernării, apoi de aci înainte îl vedem făcând în șirul anilor calea grea și sbuciumată, până la ajungerea țintei principale a vieții sale, *restaurarea metropoliei* (1864) și mai departe până la moarte.

În anii vijelioși 1848—9 Șaguna își începe *rolul de diplomat* la Olmütz, apoi în Viena și mai puțin în Pesta, insistând pentru a se hărăzi

*) A se vedea: „Die Siebenbürger Kreuzbruderschaft“ de A. deMally, în rev. „Die Karpaten“, August 1908.

poporului român drepturi naționale și garanții de liberă dezvoltare culturală și bisericască. Acelaș scop îl urmărește acasă pe teren politic, bisericesc și cultural, luptând cu greutate mari, cu deosebire în timpul absolutismului (Leo Thun!) În acelaș timp e neobosit în creațiuni bisericesti, școlare și culturale, în adunarea și aflarea de mijloace materiale și nouă resurse pentru dezvoltarea și susținerea instituțiilor create. Paralel cu luptele politice pentru neam, el împinge înainte cu putere uriașe carul culturai românești!

Din șirul evenimentelor și din aprecierile d-lui Lupăș iese la iveală caracterul lui Șaguna, felul lui de a fi și de a lupta.

Om de ordine, și real, el nu s'a avântă după chimere. În marginile posibilului și pe terenul legalității însă își urmărește cu tărie neînfrântă planurile. Nu-l descurajează pedecile și greutatele, nici chiar dezastrele, ci merge înainte cu tărie, știind a se folosi cu tact și înțelepciune și cu rară dibăcie de tot ce este favorabil, de oameni și împrejurări, pentru ajungerea scopurilor sale.

Pe lângă aceste dacă mai considerăm talentul lui Șaguna, cultura superioară și vastele lui cunoștințe, firmitatea de caracter și viața sa evlavioasă și morală, ne putem explica ușor succesele extraordinare ce le-a avut și cari au rămas urmașilor drept moștenire în creațiunile sale.

Șaguna, cum se știe, a avut adânci sentimente dinastice. „A fost om împărătesc“ — zice d-l Iorga. Acestor sentimente el le-a dat expresiune la treptele tronului și în public, de câte ori îi s-a dat prilej. Și a rămas consecvent în privința aceasta și în schimbarea împrejurărilor politice, urmate la 1867. A primit cu resemnare aceasta schimbare, care lui îi s-a prevestit în audiența din August 1865, dar pe care el o presimțise cu mult mai înainte. Se vede aceasta din o convorbire, ce a avut-o Șaguna cu Barițiu la Brașov, în 1864 (pag. 304).

În luptele și incurcăliile politice, ce s'au iscat prin anii 1860, Șaguna convins fiind, că Românii singuri nu vor putea împedea desfășurarea fatală a evenimentelor și conform principiilor sale, a rămas strict pe baza legalității, fiind contra la orice demonstrații nefolositoare și combatând tactica de rezistență pasivă.

Abia târziu, în secolul nostru, la 1905, s'a văzut, că calea indicată de Șaguna a fost cea potrivită „după-ce — cum zice d-l Lupăș — desfășurarea evenimentelor politice au verificat într-o parte prevederile lui Șaguna“ (p. 290). Dar pe la 1865 Șaguna a fost aspru combătut de mai mulți fruntași politici de-ai noștri și atacat prin presă pentru atitudinea sa, declarată de „antinațională“. În urma acestor atacuri a început să-i scadă popularitatea... Aci este momentul tragic în viața lui Șaguna. Eroul, care a luptat în fruntea șirului de combatanți pentru drepturile naționale, își vede zdrobite succesele și speranțele

spulberate și răsplată ostenelelor e—disgrația opiniei publice...

În acele zile grele însă mângăierea bătrânului prelat va fi fost curățenia intențiilor și străduințelor sale și mai presus de toate ajungerea principalului scop al său: *mitropolia română independentă*, încuviințată la sfârșitul anului 1864. Ea a fost *coroana vefii lui Șaguna*...

Cartea d-lui Lupăș e scrisă în stil limpede și cu mare aparat științific, ceea-ce ne-o dovedesc multele izvoare, citate în notițe, aproape pe fie-care pagină. Valoarea ei științifică e incontestabilă. Aflăm în ea pagini de o frumsețe deosebită, cum e între altele descrierea plastică a situației bisericii ardeleni înainte de Șaguna, (p. 38), luptele lui Șaguna cu ministrul dușmănos Thun, etc. cum și cele două articole finale.

Ar fi fost însă de dorit, ca unele evenimente să fie tratate ceva mai pe larg, d. e. preste audiența din 1865 autorul trece prea ușor, apoi din viața privată a lui Șaguna sunt amintite prea puține momente. Aceste lipsuri însă nu detrag nimic din valoarea cărții.

Cu prilejul serbarilor centenare se desvăluie în Rășinar un monument, un bust al lui Șaguna. D-l Lupăș i-a plămuit asemenea un monument, nu cioplit cu dalta, nici turnat în bronz, ci scos din teascurile tiparului, un monument frumos și dăinuitor, putem zice — *aere perennius*...

(Seghedin).

Silvestru Moldovan.

Ugron Gabor părăsește partidul independentist. Deputatul Ugron Gabor a adresat zilele trecute alegătorilor săi din Cebul Silvaniei o scrisoare, în care le declară, că Francisc Kossuth a renunțat la programul de drept public al partidului independentist, și că a amănat sau eliminat și cestiunile economice din acest program. Prin urmare el consideră atitudinea lui Kossuth drept o *desertare dela principiile partidului și deci are de gând să iasă din partid*. Înainte de a face însă aceasta așteaptă avizul alegătorilor săi.

După o știre mai nouă alegătorii din Cebul-Silvaniei i-au adresat lui Ugron o telegramă, în care aprobă intențiunea sa și îi exprimă încrederea lor deplină.

Demascarea lui Burdia. Primum la redacție nrul 41 din ziarul „Lugosi Ellenör“ »foaia oficială a opoziției comitatului«, în care se publică la loc de frunte sub titlul »Demascarea lui Burdia« amănunte asupra interpelațiunii d-lui avocat Dr. Aurel Ciupe din recenta adunare de toamnă a comitatului Caraș severin, despre care s'a făcut amintire și în ziarul nostru. În articolul lui »Lugosi Ellenör« cetim între altele următoarele:

»Advocatul din Luzoj Dr. Aurel Ciupe a dovedit cu date neîndoioase, că pretinția maghiară a lui Burdia e simulată, că e prieten la cătărăm cu agitatorii naționali (?), pe cari îi sprijinește cu mijloace morale și materiale, că injură maghiarii-me, iar Românii le spune, că cu ungurii să pot ferici numai trăgându-i pe soară... Efectul acestei demascări a fost colosal. »Rușine«, »porcărie« se auzia în dreapta și în stânga, iar fișpanul Fialka se uita surprins împrejur să vadă, că unde au rămas »eljen«-urile mamei-lor... etc. etc.

Noi, străinătatea și d-l N. Iorga.

(Continuarea din „Memorial Roumain“).

Jurnalele pot să scrie ce vreau. Entuziasmul scriitorilor nu poate fi supus obicinuitelor reguli a rațiunii chibzuite. Concepțiile politice ale teoreticienilor au lipsă de o libertate fără margini. Dar nu este așa, în toate astea, dacă ne luăm după organele de guvernare.

Toată lumea o știe. Noi nu ne încercăm a schimba mentalitatea cugetătorilor și scriitorilor maghiari, și nu ne arogăm dreptul de a-i chema în judecată înaintea opiniei publice nepreocupate a popoarelor civilizate. Nu ne bate gândul, de-a face proces nici chiar națiunii maghiare, care e așa cum a făcut-o originea și trecutul ei. Dar acuzăm guvernamentul maghiar pus în serviciul exclusivist al cauzei naționale maghiare, gata de a... tocmai ca și luptătorii din 1848. Decât, este cu neputință a aspira la aceasta nobilă reputație, câtă vreme la el acasă guvernamentul acestei țări libere nu are o grijă ardentă decât aceea de-a atenta la drepturile majorității din locuitorii țării.

Dacă acești locuitori ar avea cu toții conștiința drepturilor incontestabile ale lor, n'ar fi mare greutate a pune capăt acestui sistem... de guvernare, laș, ce e fățarnic când uzează de anumite mijloace și își tăgăduiește scopurile. Din nenorocire, mulțumită tocmai aceluia sistem de guvernare, numai clasele superioare ale naționalităților, acele pe cari le lovește... oficială, știu să pretindă ceea ce li se garantează prin lege. Sunt încă prea puțin numeroși acești reprezentanți deplin conștii de naționalitatea lor, spre a se putea impune și a învinge. Opinia publică a popoarelor civilizate și libere, nu se poate să le refuză ajutorul lor moral.

Un ajutor atât mai prețios, că în apropiata răsplătire a nedreptăților, când statele se vor pface conform necesităților imperioase ale națiunilor, această opinie, care conduce adesea viața politică din lume, va avea să-și spună cuvântul.

Vom înșira înainte de toate, în această întâia cârtică, cele mai recente și grave cazuri...

Inaugurarea portului Constanța.

Despre inaugurarea portului Constanța mai dăm următoarele amănunte. După serviciul divin de Duminecă, la care a asistat întreaga familie regală, ministrul lucrărilor publice V. Morțun, a dat cetire actului comemorativ, prin care se inaugurează portul și silozurile. După cetirea actului, Regele luând din mâna d-lui Morțun acel act, spre a-l iscăli, a spus d-lui Morțun, că l'a decorat cu marele cordon al Coroanei României, și apoi a iscălit actul. Actul a fost iscălit și de M. S. Regina, Principii moștenitori și toți miniștrii.

Suveranii urmați de întreaga suită s'au îndreptat apoi spre intrarea silozurilor, unde Suveranul a zidit într-o piatră comemorativă actul pe care îl iscălise. Terminându-se această solemnitate, suveranii, principii moștenitori și întreaga suită au început vizitarea silozurilor. După terminarea vizitei, Suveranii s'au urcat în barca regală condusă de 24 de marinari lopătari, sub conducerea d-lui comandant Eustațiu, îndreptându-se spre farul din port.

Barca regală a acostat apoi în fața farului, iar suveranii, principii moștenitori și întreaga suită s'au urcat pe cheiu. În acest timp muzica militară a intonat imnul regal. Imediat s'a început oficierea unui serviciu divin, după care M. S. Regele a zidit al doilea document cu același conținut pe care l'a cetit la silozuri, într-o piatră comemorativă. De aici familia regală s'a înapoiat tot cu barca regală în dreptul bazinului de petrol. Aici suveranii, principii moștenitori și toți invitații s'au urcat într'un tren special și s'au dus în stațiunea de petrol, pe care au vizitat-o. De aici trenul a pornit spre gara din oraș, unde Suveranii au fost primiți de o gardă de onoare cu muzică și drapel. În gară toată lumea s'a coborât, iar suveranii cu automobilele s'au dus la palatul regal, unde au luat masa.

Seara în sala de administrație a silozurilor la orele 8 a avut loc marele banchet. Principele Ferdinand cu Principesa Maria și-au făcut apariția la orele 7:45, iar peste un sfert de oră au sosit suve-

ranii. Regele a luat oca la masa de onoare, având la dreapta pe d-na Ionel Brătianu, la stânga pe episcopul Nifon. Regina a prezidat masa din aripa dreaptă având la dreapta pe prim-ministrul Ion Brătianu, la stânga pe ministrul Costinescu. Principesa Maria a prezidat masa din aripa stângă având la dreapta pe ministrul Spiru Haret, la stânga pe ministrul Anton Carp.

La șampanie a vorbit cel dintâi ministrul Morțun apoi d-l Saligny, făcând istoricul portului și aducând elogiile familiei regale.

Discursul Regelui Carol.

În urmă a luat cuvântul Regele Carol rostind următorul discurs, ascultat cu o viuă emoțiune de întreaga asistență:

»Cu mare bucurie am venit în Dobrogea spre a inaugura marile lucrări ale portului Constanța, datorite ca și falnicul pod de peste Dunăre, științei și luminei inginerilor români sub priceputa conducere a șefului lor.

Deschiderea drumului spre mare era o trebuință a propășirii comerțului. Porturile maritime sunt plămâni unei țări, de aceea guvernul nu a cruțat nimic pentru a da portului Constanța tot ceea ce a trebuit spre a îndeplini înalta sa menire.

Încă dela început am urmărit cu cel mai viu interes și am supravegheat aceste lucrări, cari au dat comerțului nostru un avânt așa de puternic și au legat tot mai strâns Dobrogea de căminul strămoșesc. Cu drept cuvânt, deci îl putem privi ca un factor de căpetenie al propășirii noastre economice și ca o mândrie națională.

Portul Constanța cu ajutorul serviciului nostru maritim român ne-a pus în legătură statornic și directă cu târgurile străine, mai ales cu apusul Europei, care este cel mai mare cumpărător al produselor noastre naționale. Activitatea acestui centru comercial, care se va desfășura de sigur, fără daune pentru porturile noastre dunărene, va fi adevăratul barometru al desvoltării noastre economice. De aceea am credință, că deși marile lucrări ce s'au săvârșit până acum nu sunt decât un început față de ce rezervă viitorul și că Constanța va deveni peste un scurt timp, nu prea îndepărtat, unul din cele mai importante porturi ale Mării Negre.

Cu acest prilej nu pot să nu remarc azi o legătură strânsă și apropiată a Dobrogeenilor de sufletul nostru cu intrarea lor în deplină viață constituțională a țării. Prin această intrare desăvârșită a Dobrogei de patria română, dela sânul căreia nimic nu o mai poate despărți, s'a înfăptuit pe veci ținta străbunilor luptători pentru stăpânirea țării Mării Negre, visul bătrânului Mircea Voivod și a lui Ștefan cel Mare.

Cu adâncă recunoștință mulțumesc tuturor pentru primirea strălucită, cu care am fost întâmpinat din partea orașului, ca și pentru bunele urări ce mi-s-au adus în cuvinte așa de călduroase și măgulitoare și sunt fericit că am plăcutul prilej a ridica paharul meu pentru prosperarea mereu crescândă a portului Constanța și pentru fericirea scumpilor noștri Dobrogeeni.

După banchet familia regală a luat parte la splendida serbare nautică, care a avut loc în bazinul portului.

Relațiunile turco-rusești. »Agenția Westnik« primește o telegramă mai lungă din Yalta, în care se spune că misiunea turcă a părăsit Yalta spre a se reîntoarce la Constantinopol. Corespondentul »Ag. Westnik« este informat, că în cursul convorbirilor dintre Rifaat Pașa și ministrul Iswolski, a fost constatată că cele două împărați sunt deopotrivă interesate la menținerea și la dezvoltarea relațiilor comune amicale și de bună vecinătate, nu numai pe terenul politic dar și pe cel economic, unde sunt interese considerabile.

Despărțămintele „Asociațiunii“.

Din raportul general al comitetului „Asociațiunii“ către adunarea generală convocată la 12 și 13 Octombrie la Sibiu.

— Urmare —

Pe lângă aceste, mai amintim următoarele momente mai de seamă în activitatea despărțămintelor.

Unele dintre despărțăminte (Blaj, Brad, Hațeg și Sibiu) au aranjat șezători literare la sate, în cari domni preoți și învățători au dat sfaturi practice și morale poporului, au cetit articole și povestiri potrivite din autorii români, s'au declarat și cântat poezii și cântece naționale.

Despărțământul Dej a aranjat o serbare populară în comuna Cătcău.

O parte dintre despărțăminte au aranjat expoziții și anume: desp. Alba-Iulia a aranjat o expoziție de industrie de casă, în comuna Totoiu; desp. Blaj o expoziție de lucruri de mână, în Crăciunel și desp. Cluj o expoziție de vite în Feneșul-săsesc, unde există și o tovărășie pentru asigurarea vitelor, sub auspiciile »Asociațiunii«; tot în Feneșul-săsesc s'a aranjat și o expoziție de lucruri de mână. S'au aranjat deci în total patru expoziții.

Unele dintre despărțăminte au împărțit diferite premii pentru încurajarea economiei sau pentru alte scopuri social-culturale...

Despărțămintele Agnita, Blaj, Cluj, Oravița, Sibiu și Turda au împărțit mai multe sute de broșuri între popor cu ocazia adunărilor cercuale și a prelegerilor populare. Desp. Dej a dat, ca ajutor, școalei gr. cat. din Dej suma de 250 cor. iar celei gr. or. tot de acolo, suma de 100 cor.

Despărțămintele s-au ocupat și de organizația economică a țărănimii. Așa desp. Cluj a pus bază unei bănci Raiffeisen în Comuna Tic, unde s'a inițiat și o însoțire pentru asigurarea vitelor. Desp. Aiud-Teiuș a înființat în Teiuș o tovărășie pentru asigurarea vitelor, iar desp. Năsăud a inițiat în Rebrîșoara o tovărășie de consum. Tot acest despărțământ a trimis un apel în toate comunele ca să se înființeze tot felul de însoțiri. Desp. Agnita a împărțit în toate comunele un formular de contract pentru înființarea tovărășiilor pentru asigurarea vitelor. Desp. Beiuș a inițiat înființarea unei însoțiri de consum în comuna Cusăiș. Aceste rezultate sunt destul de mulțumitoare, comparându-le cu cele ale anului 1907.

În cursul anului 1908, numărul despărțămintelor s-a înmulțit cu două și a nume cu desp. Ciocova (din desp. Timișoara) și Lăpușul-unguresc (din desp. Dej). În cursul anului acestuia (1909) s-au mai înființat următoarele despărțăminte: Bucium (din desp. Șimleu), Buziaș (din desp. Timișoara), Gherla (din desp. Dej), Murăș-Uioara (din desp. Blaj), Nocrich (din desp. Agnita). Până acum Asociațiunea are deci 56 de despărțăminte...

Tot la acest loc trebuie să pomenim că activitatea unora dintre despărțăminte a fost stănjinită de organele administrative ale statului. Așa căpitanul de poliție din Ibașfalău n'a voit să permită ținerea adunării cercuale a despărțământului Sighișoara în numita localitate, sub cuvânt că regulamentul orașului permite numai ținerea reprezentațiilor publice în l. maghiară. În urma apelului făcut de comitetul central, ministrul de interne a anulat hotărârea căpitanului de poliție, dar d-l director al desp. Sighișoara și d-nii membri din comitetul cercual n-au cetezat să mai convoace adunarea cercuală în Ibașfalău. Comitetul central, ca se nu creeze cazuri de precedentă, a însărcinat pe unul dintre membri săi cu convocarea acestei adunări, care se va ține în toamna acestui an. Așa că activitatea despărțământului în cursul anului 1908, din această cauză, a fost suspendată. Alt caz. Pretorul cercului administrativ al Nădășelului n-a voit să permită ținerea adunării cercuale a despărțământului Cluj, în comuna Berind, până nu i s-au plătit cheltuielile de călătorie și diurnele în sumă de 3850 cor., și a declarat d-lui director al despărțământului, că în viitor nu va permite ținerea adunărilor și a prelegerilor până nu se vor plăti la percepător cheltuielile exmisului oficial. La reclamația comitetului central, ministrul de interne n-a dat nici un răspuns și nici n-a dispus să se înapoieze despărțământului Cluj suma de 3850 cor. încasate pe nedrept de pretorul din Nădășel.

Am amintit aceste două cazuri, ca on. adunare generală să vadă, cum organele administrative, în loc să sprijinească, împiedecă activitatea culturală a instituțiilor noastre.

STIRILE ZILEI.

— 29 Septembrie v.

La serbările mărețe naționale-culturale și bisericesti. cari s-au început astăzi în Sibiu prin adunarea generală a »Asociațiunii« pentru literatura și cultura poporului român. Ziarul nostru este reprezentat prin membrul redacției noastre d-l Dr. Sever Dan.

La serbările comemorative a-le centenarului Andrei Șaguna vor lua parte și reuniunile noastre de femei din Brașov. După cum aflăm Reuniunea femeilor române din Brașov a emis ca reprezentante

pe președinta Maria B. Baiulescu și pe vicepreședinta Virginia Viaicu, iar Reuniunea de ajutorarea văduvelor a emis pe na Sabadeanu și pe d-na Maria Ma. Arbele Reuniuni vor depune cum. normântul uareului bărbat al națiunii izericei noastre.

La masa studenților români din SOV au fost primiți anul acesta scolar totul 48 elevi săraci, între cari 26 cu întreaga întreținere iar 22 cu întreținerea jumătate. Masa se va deschide Joi în 1 Oct. st. v. Amănunte vom aduce în nrul nostru popular.

»Strada Șaguna« din Sibiu. Am adus zilele trecute știrea, că conziliul comunal al orașului Sibiu, în semn de pietate față de memoria Mitropolitului Șaguna, a dat »Străzii morilor« din Sibiu numele de »Strada Șaguna«. Faptul acesta a produs în unele cercuri ale sașilor din Sibiu o supărare oareșcare pe motiv că prin delaturarea numelui »Strada Morilor« s-a abandonat o numire istorică a unei străzi, ceace o un act nepermis din punct de vedere istoric-săsesc. »Sieb. D. Tageblatt« publică o scrisoare în senzul acesta, în care autorii invită conziliul comunal să revină asupra hotărârii sale recente. »Sieb. D. T.« dând loc acestei scrisori, declară că prin publicarea ei nu voește de loc să atingă memoria unuia binemeritat Român nici sentimentele Românilor sibiieni, ci se vede nevoită a ține cont și de alte puncte de vedere de însemnătate principiară.

Alegere de învățător. Dumineca trecută s'a ținut în comuna Sânpetru, în apropierea Brașovului, alegerea de învățător. Au fost cu totul 2 candidați, dintre cari a fost ales cu majoritate de voturi d-l Vasile Creangă, fost învățător în Hălchiu și Brașovul-vechiu.

Numire. D-l Ioan Erödi, fost subinspector școlar în Brașov, transferat în anul acesta la Beiuș, a fost numit de ministrul de culte și instrucțiune, ca inspector regesc de școale în Beiuș.

Calcătă de tren. Alaltăeri seara a fost calcătă de tren în gara din Feldioara văduva Martha Michel. Ea petrecuse pe sora sa până în cupeu. Fiind mare imbulzală, văduva Michel nu putu sări destul de iute din tren, înainte ca acesta să se pună în mișcare. Sărind din cupeu, pe când trenul se afla în mișcare, ea ajunsese sub roatele trenului, cari o zdrobiră cu totul.

Analfabetismul în România. »Noua Revistă Română« primește din Câmpina știrea, că numărul analfabeților din România ar decrește cu o repezițiune uimitoare. Ministrul cultelor și instrucțiunii publice, primul în măsură să controleze vestea, a stabilit următoarea aproximație: astăzi am avea analfabeți 50% din populația noastră, în loc de 88%, cum se presupunea a fi fost mai înainte. O decreștere dar de 38%. Dacă decreșterea urmează, numai câțiva ani, cu aceiași repezițiune, în 10—20 ani vom ajunge la procentul de 2%, adică la procentul bătrânilor în vârstă de peste 70 ani, asupra cărora nu mai putem avea nici o influență. După alți 10—20 ani va dispărea și acest procent, așa că pe la jumătatea secolului acesta analfabetismul populației române va fi trecut în domeniul legendei.

Am dori ca știrea aceasta să se adeverească.

Moartea pictorului A. Baltazar. Sâmbătă noaptea a încetat din viață în București pictorul A. Baltazar unul dintre cei mai tineri și mai talentați membri ai »Tinerimei Artistice«. Cu ocazia Salonului oficial — scrie »V. N.« — Baltazar expuse trei panouri decorative, care făcuse multă senzație atât printre reprezentanții vechei școli cât și printre adepții picturii moderne. »St. Gheorghe, Teodora și Cristos plângând cetățile« sunt singurele opere mai de seamă ale lui Baltazar, din care ne putem face o idee justă de personalitatea abia crescândă a tânărului artist.

Concursul de aviațiune din Paris. La încercările de ascensiune de alaltăeri aviatorul Paulhan a făcut de 8 ori ocolul aerodromului dela Port Aviaton în 21 minute și 48 secunde. Conte Lambert a câștigat premiul vitezei, făcând două circuituri în 2 minute și 2 secunde. Se socotesc la 150 mii numărul persoanelor, cari au asistat la zborurile de alaltăeri. Se zvoneste că grave incidente s'ar fi întâmplat în gara Juvisy la sfârșitul exercițiilor de aviațiune. Un public extrem de numeros a năvălit în gară, ca să ia trenul spre Paris. S'au produs încercări și sunt numeroși răniți.

Principele Carol al României — sublocotenent. Principele Carol, implinind în ziua de 3 Octomvrie 16 ani, Regele Carol îl va ridica la gradul de sublocotenent. Principele Carol nu va putea fi în țară în această zi, fiind în excursiune în Tunisia, însoțit de profesorul său Mörlen.

Proiect de lege pentru flota aeriană franceză. »Magdeburger Zeitung« află din Paris că ministrul de război va depune un proiect, prin care cere Camerei votarea a 2 milioane franci pentru flota aeriană.

Balonul »Parseval« pe drumul lui »Zeppelin III«. După cum se anunță oficial, balonul »Parseval« a plecat ieri din Frankfurt și va sosi azi la Nürnberg. Va parcurge același drum, pe care l-a făcut odinioară balonul »Zeppelin III«.

Darea de puști. Dela perceptoratul orașului primim spre publicare următoarele rânduri: în sensul §-lui 17 al art. de lege XXIII. din 1883 se aduce la cunoștința publicului, că consemnarea pentru darea de puști, pe anul 1909 — 10 este depusă spre examinare publică timp de 8 zile, adică dela 12 Octomvrie până la 19 Octomvrie 1909 în biroul perceptoratului orașenesc (strada Argintarilor Nr. 5 parter, ușa 7). În contra acestei consemnări se poate face recurs la direcțiunea financiară reg. ung. tot în decursul termenului sus indicat. Orice recurs prezentat după acest termen va fi respins ca întârziat.

Se vinde muzeul din Waterloo. Zilele trecute a avut loc vânzarea publică și definitivă a muzeului istoric din Waterloo, care conține peste trei mii obiecte, în sala de vânzare a notariilor din Bruxelles. Pentru localul muzeului cât și pentru colecțiunea istorică s-a oferit numai 305.000 lei. Cifra fiind considerată insuficientă, vânzarea a fost suspendată. Cu această ocazie un englez a oferit o sută de lei pentru un nasture de uniformă istoric.

Sufragetele în închisoare. Ziarul medical englez »British Medical Journal« scrie următoarele asupra afacerii cu tratamentul sufragetelor în închisoarea din Birmingham, cari refuză a primi hrana și sunt hrănite cu sonda: Dacă autoritățile ar fi avut a face cu bărbați și nu cu femei, ele ar fi început în prima zi a-i hrăni cu forță. Aceasta nu e o procedură ce te îngrozește, precum și-o închipue publicul și Mr.-Keir. Hardie, ci e numai »foarte neplăcut«; dar oamenii se obișnuiesc cu orice. O țevă de gumă cu o pâlnie se introduce după împrejurări prin gât sau prin nas în stomac și se introduce lapte, supă cu ou și carne tocată prin pâlnie direct în stomac. Firește, când se opune rezistență, pacienții trebuie ținuti cu forță și se întrebunțează călușul. »Medical Journal« amintește un caz în care procedura aceasta a fost întrebunțată timp de doi ani asupra unui pacient fără alt rezultat de cât că a câștigat în greutate.

Un candidat de avocat cu praxă bună, care mă poate substitui în orice afacere, imediat afla aplicare în cancelaria Dr. Victor Pop avocat în *Ileanda mare* (Nagy-Ilonda).

LITERE ȘI ARTE.

Arta, morala și cultura.

De prof. univ. I. Volkelt (Lipsca).

Traducere autorizată de

Horia Petra-Petrescu.

(Urmare.)

Nu mi-a apărut, în timpul din urmă, nicăiri mai neplăcut această tendință, de a voi cu orice preț a transpune pe ascultător în sfere triviale, decât în osteneala dată în multiplele întreprinderi moderne, de a da o poleială de artă »Tingeltangel-ului.

Acolo, unde autorul, conducătorul întreprinderii și persoanele, cari joacă, își bat capul în tot felul de a aduce mulțimea, care înhoalță ochii dobitocește și ascultă cu voluptate, în escitație sexuală, prin tot alte și alte parafrazări ale iubirei de prostituată, acolo, unde ei încearcă să te transpună, ușor și pe negândite, în fumul amestecat al unei stări erotice de înfierbântare a sângelui, acolo poate fi vorba numai de o obraznică degradare a artei, și nici când de altceva. Lăsați să-și poarte »Tingeltangel-ului viața sa întunecoasă și desprețuită! Ca să voiești a-l ridica, în urma unei poleieli și a spiritului la înălțimea artei, însemnează a smulge jos și a mânji emblema artei.

Pro secundo, fie amintit încă odată, că cu concepția reprezentată aici, anume cu cea istorico-culturală-estetică, stă în contradicție flagrantă întreaga plămădirea artistică, exclusiv formalistă. Există o mulțime de artiști și de iubitori de artă, cari văd ființa artei numai și numai în probleme tehnice. În ochii acestora este îndreptățită o operă de artă, îndată ce apare într-ansa la lumina zilei o nouă idee sau apucătură tehnică, o rafinare sau o gradățiune mai mare a tehnicii, sau — poate — o învingere a unor greutăți tehnice, cari avuseseră până atunci aparența, că nu vor putea fi învinse. Cu deosebire se obișnuiesc a se aplica astfel de norme externe în artele plastice, fiind considerată opera de artă ca o operă artificială. În fiecare expoziție de tablouri ai puțința să vezi nenumărate tablouri, cari pot servi, în cazul cel mai bun, drept experimente coloristice. E vorba să se irite și să se gădile ochiul răsfățat, sătul și obosit al omului modern într'un mod surprinzător. Astfel de tablouri de altfel nu scapă de soarta lor bine meritată. După ce sunt admirate și laudate până 'n slava ceriului din partea vizitatorilor și a criticilor unei expoziții, sunt duse pentru totdeauna de nouăle valori ale experimentelor asemănătoare sau a celor poate și mai cutezate.

(Va urma.)

ULTIME ȘTIRI.

Sibiu, 12 Oct. (Prin telefon.) În prezența unui public distins și numeros s'a deschis astăzi în sala festivă a »Muzeului Asociațiunii« adunarea generală a »Asociațiunii« de către vicepreședintele Andreiu Barseanu, printr'un magistral discurs. La ședința de azi a asistat și un număr mai mare de membri ai congresului național bisericesc, care au sosit în decursul zilei de ieri și azi dimineață aici. După rezolvirea ordinii de zi a avut loc la amiază banchetul în sala »Unicum«, asistând vre-o trei sute persoane.

Budapesta, 12 Oct. Parintele Bădescu publică o declarațiune în semn de protest contra invinuirii și bânuelilor, cu cari s'a motivat refuzul confirmării sale ca episcop al Caransebeșului. Dânsul spune între altele că *ancheta disciplinară nu se sistase sub motiv de prescriere, ci pentru că s'a dovedit că invinuirile ce i s'au adus au fost calomnii răutăcioase*, ceea ce se confirmă prin votul unanim al sfântului sinod. În ce privește invinuirile ce i s'au adus în privința moralității sale, parintele Bădescu spune că asupra acestui punct s'au ascultat mai mulți martori, făcând parte din elita pur maghiară și toți l'au descris *ca pe un om de o corectitudine exemplară*. Intre acești martori au fost câțiva procurori, un președinte de tribunal, un judecător, unsprezece medici, etc.

Parintele Bădescu declară că *niciodată nu s'a ocupat cu politica*, iar când a aflat că e considerat ca dușman al Ungurilor, dânsul s'a adresat în scris și verbal ministrului cultelor, rugându-l să se informeze în această privință în cercurile imparțiale ungu-rești. Parintele Bădescu regretă foarte mult că ministrul n'a satisfăcut această dorință. Alegerea sa ca episcop a făcut și în cercurile ungu-rești o impresie foarte bună și în totdeauna îi va fi o mângâiere că c-o mai buni dintre Unguri au fost de partea lui.

Budapesta, 12 Octomvrie. — În scrisoarea sa adresată comitetului electoral independist din Cehul-Silvaniei, Ugron atacă în mod foarte violent pe Kossuth. Spune că Maj. Sa l'a tratat ca pe un incapabil. Kossuth a renunțat la programul partidului 48-ist fără învoirea acestuia. În locul independenței politice el vrea să vie cu o independență numai economică. Vrea să renunțe și la obținerea unei armate maghiare, ba chiar și la reprezentanța diplomatică maghiară în străinătate. Ugron conzidează toate acestea *ca niște acte de trădări față*

de națiunea ungară. Prin urmare e firm hotărât să iese din partid.

Budapesta, 12 Oct. Presa comentează scrisoarea, prin care Ugron comunică alegătorilor săi că părăsește acest partid. »Pester Lloyd« scrie următoarele:

Imputările ce i-le face Ugron ministrului de comerț și industrie Kossuth sunt mai grave chiar ca și invinuirile ce i-s-au adus acestuia din darea creștinilor sociali. Relațiunile dintre Ugron și Kossuth au fost până acum dintre cele mai bune și de aceea se crede de unii, că Ugron a săvârșit acest act demn de un Curtius, numai pentru a atrage atențiunea generală asupra ultimului discurs a lui Kossuth. Ugron a declarat dealtminteri că scrisoarea lui n-a fost reproducă în întregime și că ea a fost destinată președintelui biroului electoral, iar nu publicității. »Bud. H.« scrie că în partidul kossuthist a început să se manifesteze zăpăceala, indispoziția, nesiguranța și malițiositatea reciprocă. Se văd chiar simptomele descompunerii.

Prețutendeni se vorbește de o *apropiată concentrare a 67-iștilor*. Până acum însă nu se știe cum se va realiza această concentrare. Părerea generală e că se va face o combinațiune între Andrassy, Szell, Wekerle și Tiza.

Constantinopol, 12 Octomvrie. Telegramme sosite din Atena confirmă știrea dată de ziarele turcești cum că chestiunea cretană a propus o e-nervare foarte mare în cercurile grecești. Se dă acum ca sigur că populațiunea cretană va participa la viitoarele alegeri pentru parlamentul grec și cum deputații aleși în Creta vor fi trimiși la Atena, e de prevăzut că Turcia va considera acest act ca un »casus belli«.

Constantinopol, 12 Oct. În urma știrilor sosite din Asia Mică, armata turcă în două zile consecutive a avut mari victorii asupra triburilor asiatiche. Tribul Haidarakli, pe care armenii l-au decimat, s-a predat tursilor. Triburile arabe, care sau răscolat, au fost forțate să se refugieze în ținuturile persane, după ce au suferit mari pierderi.

Constantinopol, 12 Oct. Ministrul de marină turc a propus să trimeată crucișătorul »Peiki-Şefket« la Galați în vederea intrării comisiunii dunărene. Amiralul crucișătorului cu ocaziunea aceasta va prezenta omagiile Sultanului regelui Carol la București sau Sinaia.

Agram, 12 Octomvrie. Trei cutremure de pământ au fost resimțite ieri dimineață aci. Prima s'gduiditnă a avut o durată de 14 secunde, cea de a doua de 7 secunde, ultima a fost foarte ușoară. Pagube n'au fost.

Esseg, 12 Oct. Eri s'au simțit aci mai multe cutremure de pământ destul de puternice de o durată de 6 secunde. Cutremurul s'a simțit la 6 jum. dimineața.

Berlin, 12 Octomvrie. În urma invitațiunii clubului de automobile din Budapesta, prințul Heinrich de Prusia, care e totodată și membru de onoare al acestui club, va veni la Budapesta.

Bibliografie.

Carte de Aritmetică pentru școlile primare, lucrată pe baza noului plan ministerial de învățământ. Partea I, pentru clasa II primară cu numerii dela 1—100, ediția I. lucrată de Ioan Dariu, director școlar, editura Librăriei Ciurcu, Brassó—Brașov. Prețul 30 fl. Cartea aceasta este aprobată de ministrul de culte și instrucțiune publică ung. sub numărul 104.599/1909, deci ea se poate introduce în școlile noastre fără nici o pedecă, cu atât mai vărtos, că ea este lucrată după cele mai nouă povețe pedagogice. Numele

d-lui I. Dariu credem că e destulă garanție pentru aceasta.

Din »Biblioteca pentru toți« au apărut nr.ii 446—447 cuprinzând »Curs Practic de lucrul manual« alcătuit de Fl. III-oasa, învățător, cu 162 figuri explicative. Prețul 60 bani.

Diverse.

Marck Twain despre arta de a minți. Marck Twain a ținut de curând într-o societate studentească din Hartford o conferință, ale cărei idei se ating cu cele ale grotescului Sakw. El deplânge în această conferință decăderea artei de a minți.

Astăzi, a zis el, numai puținii mai știu să mintă în mod inteligent și o minciună rea, o minciună rău plasată e de o sută de ori mai vătămătoare decât adevărul. Nu este o greșeală să minți, ci dacă minți rău, adică la ocazie nepotrivită. Se presintă ocazii pentru a minți, și ele dacă nu se presintă, noi trebuie să le căutăm. Minciuna e un element de viață, avem nevoie de dânsa la orice ocazie. Chiar când limba amuțește, mâinile, picioarele, ochii, gesturile încearcă a înșela.

Cineva ne întâlnește și ne întreabă:

»Cum te mai afli?« E un mincinos, fiindcă nici nu se interesează de starea noastră.

Căpătăm o vizită, care ne deranjează și o primim cu cuvintele cordiale: »Ce bine îmi pare că ai venit!« și când vizitatorul pleacă, spunem cu părere de rău: »Voiți să plecați așa curând?« Și adăugăm mințind: »La revedere!«

Cu aceste minciuni nu facem nimă-nui nici un rău, pe când adevărul în toate aceste cazuri ar face doi nenorociți cel puțin.

Marck Twain consideră ca o problemă serioasă, să minți în mod inteligent; ce minciuni să întrebunțezi mai cu folos și mai inteligent e o chestiune ce atârână de împrejurări, fiind că e fapt că cu toții trebuie să fim mincinoși. Cercetarea aceasta va avea ca rezultat să știi ce minciuni trebuie să eviți.

Marck Twain a recomandat studiul acestei chestiuni auditorului său, fiind că fără de a măguli, studenții de istorie și arheologie cărora el tocmai se adresa, sunt calificați ca vechi maieștri în arta de a minți.

POȘTA REDACȚIUNEL.

G. C. Ucia-inferioară. — Rectificarea trimisă nu te privește pe d-ta, ci persoana, despre care e vorba și care singură e chemată a da o rectificare.

Dr. S. St. în Abrud. — Se poate publica în extenso numai în partea taxabilă a foii. Vă rugăm să ne răspundeți.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Râm.

Redactor respons.: Victor Branisce.

După pojar trecut

Emulsiunea lui Scott e cel mai sigur mijloc pentru împiedecarea boalelor serioase. Celce pentru prima dată încearcă »Emulsiunea lui Scott« se miră cât de repede își recapătă puterile pierdute. Bunul renume, care

Emulsiunea lui Scott

il are în tot locul, se bazează mai cu seamă pe curățenia și perfecțiunea părților ei constatatoare.

Chiar și asupra celui mai gingaș stomach și mai slab organism.

Emulsiunea lui SCOTT

influențează cât mai favorabil.

Numai Emulsiunea lui Scott e adevărată și neîntrecuta Emulsiune model. — 4

Veritabilă numai cu marca — pescarul — ca semn de garanție a procedurii lui Scott.

Prețul unei sticle originale 2 coroane 50 bani.

Se capătă în toate farmaciile.

O vai! Tusea, răgușala și flegma o vindecă iute și sigur

Trăiască!

„Pastile alui Egger pentru piept“

are gust bun și nu strică apetitul.
Per Karton 1 cor. și 2 coroane.
Karton de probă 50 bani.

Deposit principal de trimitere:
Farmacia „Reichspalatin“

Budapest, Váci-körút 17.

Pastile Egger m'a vindecat!

Tusea blăstămată o să mă înec!

Se capătă în Brașov: Borsódó István, Julius Hornung, Emil Jekelius, Franz Kelemen, Victor Klein, Rudolf Kugler, Lang & Theil, droguerie, Eugen Neustädter, Heinrich G. Ober, Victor Roth, Stenner Frideric, Teutsch & Tartier, droguerie.

In Râșnov: Josef Scheeser, Eugen Pasteiner, Dr. Poschs Erben, droguerie.

Banii mei nu voi arunca pe fereastră de aceea cumpăr hainele trebuincioase de toamnă și iarnă numai dela firma

Henrik Izsák & Cie.,
Brașov, Strada Porții Nr. 9-11.

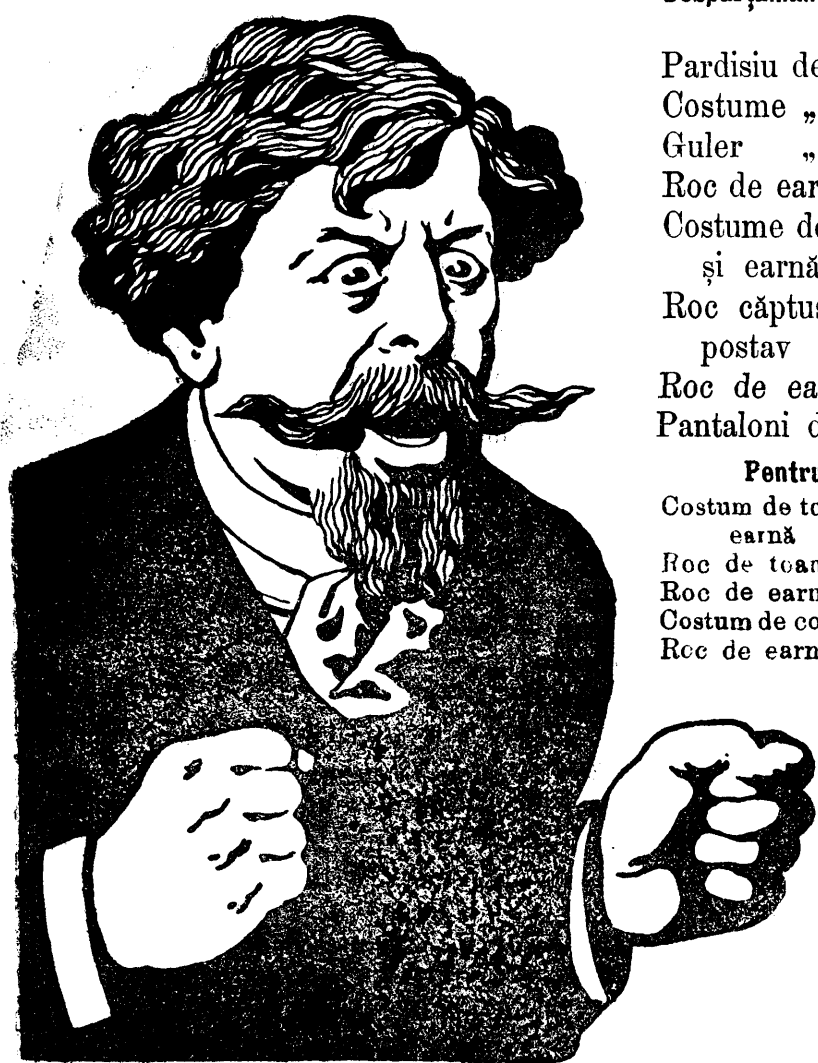
Prețurile de reclam:

Despărțământul pentru bărbați:

Pardisiu de toamnă	18
Costume „ „	20
Guler „ „	11
Roc de earnă negru	17
Costume de toamnă și earnă	17
Roc căptușit cu postav	19
Roc de earnă	12
Pantaloni de earnă	6

Pentru copii:

Costum de toamnă și earnă	11
Roc de toamnă	14
Roc de earnă	15
Costum de copii 3-10 ani	6
Roc de earnă	9

Prăvălie nouă!

Hainele de toamnă sunt croite modern și bine lucrate.

Prăvălie nouă!

Înlocuește hainele după măsură.

Asortiment mare în blane pentru oraș și călătorie, rocuri de piele, sprit, vânatoare și livrele de vizitii.

Caut un scriitor

cu praxă. Plata: 100 cor. lunar.

Victor Moldovan,
advocat - Mocs.
(744,5-8.)

Dela librăria „GAZETEI“ Brașov se pot procura următoarele cărți

(La cărțile aici înșirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandăție.)

„Mulle de tôte“ cu mică ilustrații și text explicativ, 6 foi format 8° mare cu învelitoare drăgălașe, Cor. - 80 bani. „Animale domestice“ cuprinzând o serie de animale cu artă executate, format 4°, 8 foi cu table tari cor. 1.50. „Din grădina zoologică“, cu cele mai însemnate animale sălbatice, format 4°, 8 foi table tari 1 cor. 50 bani.

„Săpătorul de bani“, comediă în trei acte, localisată de A. Fovv. Se recomandă mai ales pentru cei vrău să jöce teatrul. Prețul 24 bani (prin postă 28 b.)

A. B. C. pentru fete și băieți „Alfabetul“, „Abecedarul copiilor“, „Moșia“, tôte patru cu text explicativ, construcții, proverbe și cuvinte în format, 4°, cu câte 8 foi, cor. 1.40 bani.

„Cele 10 pisicuțe“, „Cele 6 lebede“, cuprind două basme cu ilustrații förte drăgălașe după gustul copiilor și cu un text ce le deșteptă viu interesul mai cu sémă la cei mai mărișori. Formatul 4° cu 8 foi cor. 1.40.

C. Sandu-Aldea. „Pe drumul Bărăganului“. 1.50 cor. 10 porto.

L. L. Caragiale. Teatru. „Opere complete“. Prețul 2 cor. 10 bani porto.

A. Vlăduța. „Clipse de liniște“. 1.50 cor., 10 porto.

L. Slavici. „Nuvele“. 1.50 cor., 10 b. porto.

Sadoveanu. „Insemnările lui Neculai Manea“. Prețul 2 cor. 10 porto.

Neli Cornea. „Irena“, dramă în 4 acte, ce s'a reprezentat pe scena teatrului național. Prețul cor. 1.50, 10 b. porto.

Vasile Alexandri. „Teatru“. V., prețul 1.50 cor. 10 porto.

N. Iorga: „Negotul și meșteșugurile în trecutul românesc“. Prețul cor. 2.50.

„Doamne ajută-ne“. Schițe din popor de Romulus Cioflec, à 2 coroane plus 10 bani por o.

Al. I. Odobescu opere complete. Vol. I. Pagini 360. Prețul Lei 1.50.

Sandu Aldea „Cărticica plugarului“ - 50 bani plus 10 bani porto.

„Două neamuri“ de Sandu Aldea cu cuprinsu următor: Un arăndaș, Despărțire, La țară, Acasa, Tiverete, Nepotul lui Mihals, Seri de iarnă, Învrăjbiții. O afacere. La oaste, Ate înveșeli, Singură, Seceta Pierzanie, Ogorul strămoșesc. Prețul 1 cor. 50 plus 20 bani porto.

— Romanul „Robia Banului“ de Sofia Nadejde a apărut în o nouă ediție și se află la tipografia și librăria A. Mureșianu în pret de 2 Lei plus 30 bani porto.

„Dacăși fi o pasăre“ romanță frumósă pentru voce și piano, cuvintele de I. Ioanovits, compusa de d-l Stefan C. Voicu. op. 1. prețul 80 bani plus 5 bani porto.

„Geloșii“, comete într'un act, după germană, de Moșul. Brașov. Tipografia A. Mureșianu 1905. O piesa förte potrivită pentru diletanții noștri dela sate și orașe (pentru 3 domni și 2 dame). Prețul 40 fieri franco.

„ECONOMUL“

Institut de credit și economii, societate pe acțiuni.
Centrală în Cluj (casa proprie) Strada Veselényi-Miklós 26. Filiale în Gherla, Ludoșul de Mureș, Panticeu, expozițură în Aiud.

Intemeiat la anul 1896.

Are Capital social în 4000 acțiuni

K.	400.000
„ Fonduri de rezervă „	250.000
„ Fonduri culturale și de binefacere „	15.000
„ Depuneri spre fructificare circa „	1.500.000

Primește depuneri spre fructificare dela privați cu 4 1/2% și cu 5% iar la suma peste 10.000 cor. și dela corporațiuni culturale sau filantropice cu condițiuni excepțional favorabile.

Escomtează cambii cu cel puțin două subscrieri;

Dă împrumuturi pe cambii cu acoperire ipotecară cu 7% și 8%; Acoardă împrumuturi ipotecare cu amortizare pe 10, 20 și 30 ani cu 7%.

Acoardă împrumuturi de Cont curent cu acoperire de hărți de valoare notate la bursă cu 6% și 7%;

„Economul“ ajută, ca să se înființeze în comune bănci sătești; de aceea s'au fă ut la Gilău, Feneș, Sălciua, Tic, Berind.

„Econumul“ mijlocește cele mai cftine asigurări pe viață și contra focului.

Președinte: Vicepreședinte:
Dr. Isidor Marcu. Ioan Nestor de Desmir,

Dir. executiv:
Dr. Amos Frâncu.

Membrii în Direcțiune: Dr. Elie Dăianu, Ladislau Papp, Ștefan Havași, Dr. Romulus Marcu, Iunu Br Hodoș, Dr. Corioian Pop. Juriscon zult: Dr. Victor Poruțiu, avocat.

WILHELM SCHMIDTS,
Franzelarie fină și de lux.
Brutărie, Vânzare de făină.
Brașov, Str. Aței 3, Str. Hirscher 2.

In fie-care zi se capătă de 3-ori franselle pro-spete, și pâne de casă.
Pâne neagră Graham proaspătă.
Cozonaci și Pizmeți proaspeți în fie-care zi.

La toate expozițiile unda s'u luat parte, produsele mele au fost premiate cu cel dintăiu pret. La expoziția din București din anul 1906 premiat cu medalia de argint.

GEORGE BUCĂ
croitor bărbătesc,
Brașov, Strada Orfanilor Nr. 7.

Confecționează:
Costume moderne.
Fason elegant.

Depozit de
Stofe veritabile englezești.

TIPOGRAFIA
A. Mureșianu
Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provêdut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a puté esecuta ori-ce comande cu promptitudine și acurateță. precum:

IMPRIMATE ARTISTICE IN AUR, ARGINT SI COLORI.	REGISTRE și IMPRIMATE pentru tôte speciile de serviciuri.
CĂRȚI DE ȘTIINȚĂ, LITERATURĂ SI DIDACTICE	BILANȚURÎ
STATUTE.	Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.
FOI PERIODICE.	Couverte, in lotă măzimea.
BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.	TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.
PROGRAME ELEGANTE.	PREȚURI-CURENTE și DIVERSE
BILETE DE LOGODNĂ și DE NUNȚĂ DUPĂ DORINȚĂ și IN COLORI.	BILETE DE INMORMENTARI.
ANUNȚURÎ.	

Comandele eventuale se primesc în biuroul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, în etagiul, îndêrpt în curte. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

„Gazete Transilvaniei“ cu numărul à 10 fieri se vinde la zaratul Dumitru Pop, la tutungeria de pe parcul Rudlof și la Eremias Nepoții.